

Posudek oponenta:

Název disertační práce: **Konstrukce intencionality a identity delikventů**

Autor: **Mgr. Jakub Onder**

Vedoucí práce/školicelka: doc. PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.

K volbě tématu a zaměření práce:

Autor si zvolil téma, které je bezpochyby společensky závažné. Vedle samotného tématu (delikvence) považují za přínosný způsob jeho uchopení, tj. slovy autora „prozkoumat detailně způsob, jakým se delikventi dívají na okolní svět, i na sebe samotné“.

K celkové koncepci práce:

Přestože se jedná o kvalitativně orientovanou práci (tj. „taženou daty“, spíše než „taženou teorií“), autor v celkové kompozici svého textu postupuje podle tradičního modelu, tj. „nejprve teorie, pak empirie“. To má své výhody a lze to přijmout, zároveň si tím autor bere možnost uvést některé koncepty a teorie až poté, co se vynoří z dat.

K teoretickým konceptům:

V práci se doplňují různé koncepty a teorie delikvence s psychoanalýzou, která je použita především pro interpretaci protokolů TAT. K použití konceptu „intencionalita“ a „intencionální“: Autor zde použil vhodný pojem a navázal tím na svoji diplomovou práci. Domnívám se (právě proto, že jde o koncepty takřikajíc „titulní“), že by si tyto pojmy zasloužily důkladnější vymezení a naznačení teoretických souvislostí. Také proto, že je mnoho pojetí intencionality, a takto by se dalo vyjasnit, ke kterému se zde autor při využití tohoto termínu kloní. A mohlo by se také ukázat, že tu nejde jen o modus „záměrnosti“ ve smyslu „úmyslnosti“, ale také o „zaměřenost“ (viz: „jak se delikventi dívají na okolní svět“).

K empirickému výzkumu a způsobu předložení výsledků:

V případě analýzy rozhovorů užívá autor zakotvenou teorii, u analýzy protokolů TAT psychoanalytický manuál. Výsledky obojího jsou předkládány pro jednotlivé zkoumané osoby společně, a to přehledným způsobem. Co se týče využití zakotvené teorie, mám otázku, kde si odpovědi sám nejsem zcela jist a jsem otevřen diskusi při ústní obhajobě. Jde o toto: Autor dotahuje svoji analýzu až k „paradigmatickému modelu“, což je dobře, a ne každému se při

využití zakotvené teorie toto daří. A je zde vidět inspirace vzory výzkumů, na kterých Strauss a Corbinová tuto metodu ukazují. Drobný problém vidím v tom, že jsou to výzkumy spíše sociologické, u kterých se více nabízí hledání kauzálních vztahů, a také chápání zjištění jako více méně „objektivních“. Nejsem proti přítomnosti kauzálních vztahů v paradigmatickém modelu jako výsledku psychologického výzkumu, je však třeba si uvědomit, že je to výsledek rozhovorů o tom, jak zkoumané osoby chápou a prožívají sebe a svět. Toto zde nepíše jako výtku, ale jako podnět k možné diskusi týkající se statutu identifikovaných paradigmatických modelů.

Psychoanalytické interpretace protokolů TAT považuji za velmi dobře provedené. Na práci oceňuji její „idiografický“ aspekt, který se projevuje na dobře zvolených „přezdívkách“ pro zkoumané osoby (např. „vytěšňovač“, „pracant“, „tvrďák“ ad.). V další části se autor zabývá souhrnnou analýzou a interpretací a odpovídá na výzkumné otázky, což považuji za uspokojivé. Přesto však je pro mne více přesvědčivá podrobná analýza jednotlivých zkoumaných osob, v tom vidím hlavní hodnotu a přínos práce. Diskuse je provedena disciplinovaně a vztahuje získaná zjištění k podstatným souvislostem a kontextům

K formálním náležitostem práce:

Splňuje formální požadavky kladené na tento druh prací. Nevykazuje žádné znaky plagiátu.

Podnět k obhajobě:

Identifikované „paradigmatické modely“ považuji (vedle dalšího) za velmi cenné a originální výsledky tohoto výzkumu. Vzhledem k tomu se nabízí zajímavá diskuse o tom, jak je to se statutem těchto modelů (co do jejich objektivity, subjektivity, a hlavně zde zobrazené kauzality).

Celkové hodnocení práce:

Autor ve své disertační práci prokázal schopnost originálního myšlení, disciplinované práce s daty a s teoretickými zdroji. Disertace splnila cíl, který si stanovila a odpověděla na výzkumné otázky. **Práce splňuje kritéria kladená na tento druh publikací, a proto ji doporučuji k obhajobě.**

V Praze 25. srpna 2021

Vladimír Chrz